

Il Salterio della Tradizione. Versione del Salterio greco dei LXX a cura di L. Mortari. Torino 1983 ss. 333

Psałterz zawsze cieszył się w życiu Kościoła szczególnym szacunkiem. Gdy na Zachodzie przyjęła się wersja Wulgaty, nawet wtedy zachowano w niej oparty na Septuagincie Psałterz starołaciński, choć św. Hieronim przełożył także psalmy z hebrajskiego. W ten sposób zabezpieczono ciągłość przekazu myśli patrystycznej i modlitwy chrześcijańskiej. Kościół rzymski i Kościoły Wschodu nadal modliły się wspólnie, posługując się tymi samymi słowami pieśni dawnego Izraela, a Ojcowie greccy i łacini komentowali te słowa natchnione w łonie wspólnej, nieprzerwanej Tradycji. Aż do naszych czasów zachowano dzięki temu głęboką świadomość należenia do tej samej wspólnoty wiary, jedynej Oblubienicy Chrystusa.

Kiedy Pius XII promulgował w 1945 r. nową łacińską wersję Psalmów, przygotowaną na podstawie tekstu hebrajskiego /Psalterium Pianum/, uświadamiał sobie niebezpieczeństwo zerwania z dotychczasową tradycją. Toteż przedstawił on nowy przekład jako wersję próbną, alternatywną, nie znosząc jednak w liturgii dawnej wersji Wulgaty. W dwadzieścia lat później, na zakończenie Soboru, Paweł VI ustanowił komisję do rewizji Wulgaty, aby uczynić jej lekturę bardziej zrozumiałą na podstawie wersji masoreckiej. Wynikiem prac tej komisji jest tzw. Neowulgata /"Nova Vulgata Bibliorum Sacrorum Editio"/, promulgowana w 1979 r. jako "editio tipica" do użytku w liturgii rzymskiej. Ma ona być podstawą do tłumaczeń czytań liturgicznych na języki narodowe. W Neowulgacie Psałterz został potraktowany jak inne księgi hebrajskie, tj. poprawiony według TH.

Spowodowało to zrozumiały niepokój o los dotychczasowego Psałterza Wulgaty, który zakorzenił się na dobre w tradycji łacińskiej. Czyżby stracił on prawo istnienia, zwłaszcza w modli-

twie liturgicznej Kościoła? Miałoby to poważne konsekwencje dla ciągłości Tradycji, nie mówiąc o sprawie ekumenicznej. Bibliści nadto zwracają uwagę na zależność tekstu Ewangelii od greckiej wersji psalmów. Zerwanie z Psalterzem Septuaginty prowadzi więc do zatracenia więzi istniejącej pomiędzy obu Testamentami.

Do tych głosów przyłącza się autorka omawianego dzieła, któremu świadomie nadała tytuł: "Psałterz Tradycji". Książka, będąca wynikiem wieloletniej pracy, zawiera włoski przekład Psalterza Septuaginty /ss. 91-321/, poprzedzony obszernym wstępem i zestawem bibliografii /7-89/. Ponieważ edycja Rahlfsa nie odzwierciedla skomplikowanej tradycji rękopiśmiennej Psalterza, pomijając często lekcje znane Ojcom, autorka skłusnie oparła swe tłumaczenie na tradycyjnej edycji sykstyńskiej, uważanej powszechnie za "textus receptus" greckiej Biblii. W wypadkach oczywistych błędów tej edycji, bazującej na kodeksie watykańskim, tłumaczka odstępuje od niej, zaznaczając to skrupulatnie w notcie edytorskiej /s. 71 n./. Numeracja wersetów idzie konsekwentnie za Sykstyńską, która w odróżnieniu od większości wydań współczesnych pomija numer w tytule psalmu. Trzeba o tym pamiętać przy porównywaniu tego tłumaczenia z BT.

Przekład zaopatrzonej jest w podwójne sigla: na marginesie zostały wskazane miejsca NT, które czerpią natchnienie z danego wersetu psalmu, pod tekstem natomiast inne odnośniki biblijne. Niektóre wybrane teksty psalmiczne zaopatrzone są w obszerniejsze noty, dotyczące ich wykładu patrystycznego. Do przekładu 151 psalmów Septuaginty dołączono hymny Łukaszej ewangelii dzieciństwa /"Magnificat, Benedictus" i "Nunc dimittis"/ - dla ilustracji tezy o zabarwieniu pieśni NT duchowością psalmów.

Wstęp obejmuje najpierw dwa zagadnienia podstawowe dla teologii Psalterza greckiego, w którym od początku ukazane są "dwie drogi": Chrystusa /"Il Cristo e i Salmi" s. 7-14/ oraz Szatana /"L'Altro: l'Avversario 15-18/. Następnie omawia pokrótce rolę Septuaginty /s. 19-26/, a w szczególności Psalterza greckiego /27-36/ jako przygotowania do Ewangelii /37-52/ i kończy uwagami dotyczącymi swego przekładu /53-64/. Autorka jest świadoma wielu jego niedoskonałości pomimo konsultacji wybitnych specjalistów. Główną przyczyną trudności przekładu jest fakt, że pojęcia greckie są o wiele bogatsze treściowo od ich odpowiedników w językach współczesnych.

Przekład zaproponowany przez L. Mortari akcentuje lekturę chrystologiczną psalmów na gruncie tradycji patrystycznej. Dlatego uzupełnieniem niniejszego dzieła jest wydany równoległe z nim obszerny tom pt. "I Padri commentano il Salterio della Tradizione", do którego autorka wielokrotnie się odwołuje. Jest to antologia tekstów patrystycznych, ułożona w formie komentarza do poszczególnych psalmów greckiej Biblii. Znany wydawca turyński Piero Cribaudi zatroszczył się także o estetyczną grafikę obydwu tych wydawnictw. Stanowią one ważne wydarzenie w życiu Kościoła zachodniego. Udostępnienie Psalterza greckiego pozwala nam odświeżyć zapomniane treści pierwotnej Tradycji chrześcijaństwa. Niezaprzeczalne jest znaczenie "Psalterza Tradycji": stanowi on bezcenną pomoc w modlitwie i duchowej lekturze Biblii.

Ks. Antoni Tronina

Ks. Stanisław Mę d a l a CM. Funkcja chrystologiczno-eklezjologiczna dialogów Jezusa z Żydami w czwartej Ewangelii; Ks. Janusz F r a n k o w s k i. Nurty i kierunki rozwoju nowotestamentalnej myśli chrystologicznej w świetle Hbr 1, 3. W: Studia z biblistyki. T. 4. Akademia Teologii Katolickiej. Warszawa 1984 ss. 376

Dość często książki wydawane w tomach opatrzonych tytułem "Studia z ..." bywają niezauważane przez recenzentów, zwłaszcza kiedy - jak omawiany tom - ukazują się w formie powielonego skryptu. Tymczasem ten tom zawiera dwie prace habilitacyjne pracowników Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, nie wiadomo tylko, bo brak na ten temat wyjaśnienia wydawcy, czy ukazują się w całości, czy w skróceniu. Nawet gdyby prezentowały skróconą wersję tych rozpraw monograficznych, w pełni orientują czytelnika w dowodzeniu tez obydwu autorów.

Ks. S. Mę d a l a zajął się kluczowym zagadnieniem stosunku "czwartej Ewangelii" do judaizmu, spodziewając się, nawet przy ograniczeniu swych badań do samych dialogów Jezusa z Żydami, wyjaśnić genezę i zamierzoną przez autora "Ewangelii" funkcję jego dzieła. Jakkolwiek sprawie tej poświęcano już wiele uwagi, ks. Mędala stwierdza, że współczesne badania nad dialogowym ora nad symbolicznym charakterem elementów dialogowych dają podstawę do nowego spojrzenia nad funkcję teologiczną dialogów Jezusa z Żydami, która dotychczas nie znalazła wystarczającego na-